

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatus De Censuris Romano Pontifici Reservatis

Ugolinus, Bartholomaeus

Venetijs, 1609

De excommunicatione lata contra falsantes literas Apostolicas, nec non
eas fabricantes falsoque signantes. Cap. VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61365)

De excommunicatione lata contra falsantes literas Apostolicas, nec non eas fabricantes, falsoque signantes. Cap. VI.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falsarios litterarum Apostolicarum etiam in forma Breuis, ac Supplicationum, gratiam, vel iustitiam concernentium per Romanum Pontif. vel S. R. E. Vicecancelarium, seu gerentes vices eorum, aut de mandato eiusdem Romani Pontif. signatarum. Nec non falso fabricantes litteras Apostolicas etiam in forma Breuis. Et etiam falso signantes supplicationes huiusmodi sub nomine Romani Pontif. seu Vicecancelarii, aut gerentes vices prædictorum.

S V M M A.

- 1 Litteræ Apostolica quænam sit.
- 2 Litteras Apostolicas falsare quid sit, & quot modis contingat falsari.

CApit hoc diuiditur in tres primarias partes, in quarum prima excommunicantur falsarii litterarum Apostolicarum, ac supplicationum, in secunda fabricantes falso litteras Apostolicas: In tertia falso signantes supplicationes huiusmodi. Secunda incipit ibi. Nec non falso fabricantes. Tertia ibi: Et etiam falso signantes. Omissis igitur duabus posterioribus, de priori agamus, & primo de prima eius parte, in qua excommunicantur falsarii litterarum Apostolicarum. Quam rem vt dilucidiorē habeamus, tria præmittenda sunt. Primum litteræ Apostolicæ quænam sint. Deinde quid sit falsare. Tertio quot modis contingat falsari huiusmodi litteras, quibus explicatis, regulam demore ponamus.

- 1 Quoad primum igitur litteræ Apostolicæ eæ dicuntur, quæ emanant a Romano Pontif. quibus decernit, mandat, conceditve aliquid, quod ad iurisdictionem, ordinemve spectat, quicquid enim scribit tãquam Papa, aliquid horum comprehendit, vel quod ad iurisdictionem, vel quod ad ordinem pertinet. Et dicuntur Apostolicæ, quoniam a Romano Pon-

K 4 tif.

tit. proficiscuntur, qui tenet locum, & sedem Petri Apostoli, qui primus Christi Domini Vicarius fuit. Hæ autem litteræ, partim dicuntur simpliciter litteræ Apostolicæ, & sunt, quas diximus, partim Breuia nominantur, & sunt eæ litteræ, quæ a solis secretariis conficiuntur, & per Papam signantur in cera rubea annulo plicatoris, eandemque vim habent, quam rescripta, & Breuia inde dicta sunt, quoniam breuius verbis, idest paucis scribuntur, & in paruis negotiis, ita dixit Felin. in Rubr. de rescript. numero 8. versicul. Breuia dicuntur, & Rebuff. in Prax. benefic. De Breuis Apostol. vbi quid sint, & in quibus causis concedantur, docet, & qua forma conficiantur, & de primo hætenus.

2 Quoad alterum autem scilicet quid sit falsare, quatenus ad rem nostram pertinet, litteras falsare nil aliud est, quam aut addendo, aut detrahendo, aut corrupendo, aut mutando contra mentem Romani Pontif. eius dispositionem litteris comprehensam secundum substantiam, vel qualitatem, aut totam, aut ex parte tollere, vt probabimus.

Dixi ergo primum Addendo, falsari litteras apostolicas, vt exempli gratia, si cum litteræ ad fauorem Titii scriptæ sunt, addatur etiam in fauorem Socratis, hoc enim sine dubitatione contra dispositionem, & mentem, & substã-

tiam litterarum, per additionem est. arg. l. si quis legatum. ff. ad leg. Corn. de fals. nam ibi in crimen falsi incidit, qui in testamento legatum sibi scripsit, & ob id per additionem crimen illud committitur.

Dixi aut Detrahendo, quoniã si aliquid ex litteris detrahatur, quod in fauorem alicuius esset, & ratione hac falsum committitur. argument. l. si quis legatum. §. similiter & is, qui libertatem. ff. eodem, nam ibi in crimen falsi incidit, qui de testamento libertatem seruo datam delet, ergo idem & hic, & facit capitul. licet. de crim. fals.

Dixi aut corrupendo, quod fit, vbi quis litteras omnino deleuit, abrasitve, vnde ipsis impetrans vti non potuit, quo casu & falsum committere quis dicitur. argument. capitul. licet. versicul. Quinta. ibi. Per rasuram, & apertius in versicul. Sexta, & versicul. Septima, de crimin. fals. & facit etiam le. qui testamentum, ibi. Deleuerit. ff. de fals. ubi pœna falsi tenetur, qui testamentum deleuit, vel interleuit, vt ibi dicitur.

Dixi demum Mutando in substantialibus, si pro Titius, Seius apponeretur, deleto Titio, nam sicut in superioribus casibus ex parte, ita & hic in totum falsantur, sicut etiam in proximo casu, & facit l. si quis patris sui aboleuerit. ff. de fals. vbi crimen falsi

com-

committit, qui hæreditatem ex testamento relictam ab intestato volebat accipere, vt ibi dicitur, ergo idem hic, vbi alius pro alio ad scribitur, facit quoque citat. cap. licet. versicu. Quinta; Ex quibus patet falsum in dictis casibus committi semper quoad substantiam, & litteras aut ex parte aut totas tolli.

Dixi Vel qualitatem, nam & quo ad ipsam falsitas committitur, vtpote per litteras mandatum erat, vt prouideretur alicui de beneficio primum vacaturo. Quidam vero adiecit, ut super illo beneficio sibi pensio constitueretur, quo casu dispositio firma remanet, sed tamen non talis, qualis a Romano Pontif. fuit concessa, hic igitur in crimen falsi incidit, & litteras falsare dicitur. argu. men. l. impuberem. §. penult. ff. ad leg. Cornel. de fals. vbi qui, cum Titio fundus legaretur, adiecit sua manu conditionem pecuniæ sibi dandæ, in crimen falsi incidere hunc ibi dicitur, ergo idem; & hic. Idem si per litteras concessus erat saluus conductus per triennium, & quis triennio deleto reposuit quinquennium, hic enim ex parte est contra mentem disponentis. In his omnibus casibus igitur litteræ falsæ redduntur ac vitiantur, tollitur enim mens ipsius disponentis, vel qualitas contra eius voluntatem addicitur, vt ex dictis patet. Et ex his etiam constat, quot modis litteræ falsentur,

quod tertio loco nobis explicandum proposueramus. His ita præmissis, iam regulam de more ponamus.

S V M M A.

- I** Falsans litteras Apostolicas in excommunicationem incidit, quæ excommunicatio declaratur, quousque pateat.

I.

S Falsare litteras Apostolicas quid sit vidimus: iam qui Apostolicis litteris falsandis in excommunicationem hanc incidunt, videamus. † In excommunicationem hanc igitur incidunt, qui litteras Apostolicas falsant, vt habetur in Bulla hac expressum.

Quæ excommunicatio afficit quoscumque ob idem illam. Omnes, quæ neminem excludit. argument. l. Iulianus. ff. de leg. 3. & capit. ad audientiam. de decim. atque sic dixit Caiet. in Summ. in verb. Excommunicatio. capit. 27. versicul. Aduerte tertio. Quare & Cardinales, & alii inferiores Ecclesiæ Præsides crimen hoc committentes in excommunicationem hanc incident, & laici Principes, nec non scribæ ipsarum litterarum, & priuatæ personæ.

Item excommunicatio hæc afficit quacunque ratione has

lit.

litteras falsent, vel secundum substantiam, vel qualitatem, ac formam, & aut ex toto, aut ex parte, nam his modis falsari dicuntur.

Tertio afficit excommunicatio hæc cuiuscunque generis litteræ falsentur, vel simpliciter litteræ Apostolicæ sint, vel in forma Brevis, ut dicitur in Bulla, ibi: Falsarios litterarum Apostolicarum, etiam in forma Brevis, esto deinceps illis non utantur, nam Bulla excommunicat fallantes, & non considerat, an illis deinceps utantur, atque sic dixit Iaco. de Grass. lib. 4. decis. cas. cons. in expositione Bullæ Cœnæ Domini. numero 79. Secus autem si quis adimat dictionem aliquam, ut aliam reponat, deinceps vero mutata sententia pristinam reponat, ut dixit ibidem Grass.

Quarto vel motu proprio, vel ad alterius petitionem concessa sint, non enim Bulla distinguit, ergo nec nos distinguere debemus. argumen. l. de pretio. ff. de pub. in rem act.

Postremo afficit excommunicatio hæc, vel sint data a Romano Pontif. electo, nondum tamen consecrato, nam post electionem legitimè factam statim iurisdictionem consequitur, ut asseruit Abb. per illum text. in capitul. licet. num. 5. versicu. Quarto no. de elect. & ibi Innocent. & DD. In omnibus igitur his casibus falsantes litteras Apostolicas in excom-

municationem incidunt, quam tamen pœnam hi euadunt, quos ponemus in seq.

S V M M A.

- 1 Litteras Apostolicas mutans quando in excommunicationem non incidat.
- 2 Litteram, uel punctum corrigens in litteris Apostolicis, an in excommunicationem incidat.
- 3 Litteras Apostolicas falsandas consulens, mandansve, in excommunicationem hanc non incidit.
- 4 Litteras Apostolicas delens, aut scindens an in excommunicationem incidat.
- 5 Litteras priuatas Romani Pontif. falsans in excommunicationem non incidit.
- 6 Litteras alterius a Romano Pontif. falsans in excommunicationem non incidit.
- 7 Litteris Apostolicis falsis utens in excommunicationem non incidit.

II.

§. Offendentes hanc partem quando in excommunicationem incidant, declarauimus, iam ubi eam euadunt, declaramus. † Primo igitur, qui de licentia Romani Pontif. eas mutaret, nam tunc, quod cessat vitium falsi, ex quo contra mentem Romani Pontif. id non fit, ob eam rem huius Bullæ pœna cessat. argumen. c. cum cessante. de appella-

Se.

2. Secundo ꝑ poenam hanc euadit, qui aliquam litteram, vel punctum corrigit, quod non mutat substantiam, ita dixit Ioann. Gerson quem refert, ac sequitur Nauarr. in Man. capit. 27. numer. 62. versic. Sexta, & Martinus Alfons. de Viuald. in Candelabro. part. 2. in explanatione Bullæ Cœnæ Domini. cas. 6. num. 53. & Iacob. de Grass. lib. 4. decis. cas. consc. in expositione Bullæ Cœnæ Domini. nu. 78. Idem sentit Add. ad Diaz. in sua Prax. crimin. cano. 117. versicu. Erit etiam a dicta pœna, & Tolet. in Bulla Cœnæ Domini, excomm. 4. nume. 6. vbi alios plures idem sentientes refert, & sic tenendum inquit, etenim in excommunicationem quis non incidit, vbi mortiferè non peccat. argum. capitu. nemo Episcoporum, & capitu. nullus. 11. quæst. 3. quod planè non facit hic, qui simpliciter, & sine dolo tradita corrigit. Contrarium tamen nonnulli sentiunt, vt Caietan. in Summ. in verb. Excommunicatione. capit. 27. in fine, secutus S. Antonium, & Angel. in verb. Excommunicatione. cas. 3. numer. 3. secutus etiam Hosti. quem refert Abba. in capitu. ex litteris. num. 3. de fide instrumen. Horum opinio locū habere possit, vel vbi parua illa correctio sententiam tolleret, vt dixit Viuald. ibid. nu. 54. vel vbi & alias hoc sub hac pœna prohibitū esset, quod esse prohibitum ait Hosti. relatus ibi a Pannor. & alii omnes, qui eum sequū

tur, nam inquit Hosti. in Curia esse canonem excommunicationis late sententiæ in quemcunque aliū ab officialibus super hoc in curia deputatis, qui in rescripto bullato, vel notato aliquid, vel vnam figuram, vel litteram, vel etiam dimidiam abraferit, deleuerit, diminuerit, compleuerit, vel mutauerit, sine illius licentia, ad quem spectat. Et inquit saepe hoc in curia publicari, ne quis id ignoret. Ob hanc igitur causam opinionē propositam secuti sunt Abb. in eodem capitu. ex litteris. nume. 3. & Ang. eod. & Tabien. in verb. excommunicatio. 5. numer. 5. versicul. Quarto an possit, & Sylu. in verb. Excommunicatio. 7. num. 8. versic. Quarta, ibi; Corrigens autem litteras. Quæ tamen opinio præpositæ sententiæ non repugnat, quandoquidem Bulla nostra hoc non dicit, nec excommunicat correctiones huiusmodi facientes. Immo, ex quo expressum est in sententia illa Curia, contrarium sentire debemus, vbi hoc non habetur, vt in casu nostro. argum. canonne. de præsump. & l. cum prætor. ff. de iud. Postremo hic re vera non falsat, vt per se patet, ergo in excommunicationem hanc Bulla non incidit, quæ falsarios excommunicat, cui enim verba legis non conueniant, nec dispositio conuenire debet. argum. l. 4. §. toties. ff. de damn. infect. & ca. indemnitatibus. §. supradicta. de elect. libr. 6. & facit capitu. fin. de crim. fals. vbi

vbi Bulla falsa esse non censetur ob rasuram factam in loco non suspecto. Quare si quid erroris in gramatica esset, sine huius Bullæ offensa eum corrigere quis poterit, & multo magis litteram, vel punctum addere, nam etsi in supplicatione dictum esset Titio Ariminensi, & errore notarii dictum esset Titio Pisauriensi, corrigens, & ponens, sicut in supplicatione non peccat, ita dixit Iacob. de Grass. ibid. num. 83. Non ergo presbyter, qui in litteris suis beneficii correxerit aliquid huiusmodi, quod rei substantiam, eiusque qualitatē non mutat, in excommunicationē hanc incidet, quod est notandum.

3 Tertio in excommunicationē hanc non incidit, qui litteras huiusmodi falsandas consuleret, mandaretve, nam Bulla non excommunicat hos consulentes mandantesque, ergo nec nos dicere debemus, præsertim quod sumus in penis. argumen. capit. in penis. de reg. iur. libr. 6. etenim, vbi lex hos comprehendere vult, eorum mentionem facit, vt in prima parte huius operis probauimus. In penam tamen hic incidet, capit. ad falsarios. de crimin. fals. atque sic dixit Iacob. de Grass. ibidem num. 81.

Quarto in excommunicationem hanc non incidit, qui subreptitias, obreptitiasve litteras a Romano Pontif. impetrasset, nam et si tacita veritate, & falso expresso concessæ sunt, tamen ipsæ litteræ

non sunt falsatæ, ita dixit Caieta. in Summ. in verb. Excommunicatio. capit. 27. uersicul. Vnde non comprehendit, & Sylue. in verb. Excommunicatio. 7. num. 6. & Tabien. in verb. Excommunicatio. 5. cal. 5. numer. 2. & Ang. in verb. Excommunicatio. 3. numer. 4. & Nauar. in Man. capit. 27. numer. 62. uersicul. Quarta, & Martinus Alfons. de Viualdo in Candelabr. 2. part. in explanatione Bullæ Cenzæ Domini. cal. 6. num. 51. & Rebuff. in Prax. benefic. in expositione Bullæ. art. 4. in verb. Et supplicationum, & Tolet. in Bulla Cenzæ Domini. Excommun. 4. numer. 5. nam hic propriè falsarius non dicitur, quamuis litterarum commo carere debeat. cap. sedis, & cap. ex tenore, & c. super litteris. de rescrip.

4 Quinto in excommunicationē hanc non incidit qui huiusmodi litteras aut omnino deleret, aut scinderet, modo is sit, ad cuius fauorem litteræ concessæ sunt, & ad quem ipsæ pertinebant, suo enim fauori quisque renūciare potest. argument. l. si quis in scribendo. C. de pact. atque sic dixit Mar. Socin. Sen. in capit. excommunicationi. num. 12. uersic. Quanquam quis posset totam lacerare. de cri. fals. & Abb. in capit. ex litteris. num. 3. uersicu. Posset tamen impetras. de fid. instrum. & Tabien. in verb. Excommunicatio. 5. cal. 5. numer. 5. uersic. Posset tamen impetrans.

5 Sexto in excommunicationē hanc

hanc non incidit, qui litteras priuatas Romani Pontif. falsat, intelligo autem eas, quæ vt priuata persona scribit, nam hæ litteræ Apostolicæ propriè non sunt, ex quarum earum definitio eis non cõuenit, at planè absurdum non ne esset, si ad aliquem amicum suum scriberet, vt animi gratia se videret, has litteras apostolicas dicere, & eas falsantem asserere in excommunicationem incidere? Et hæ exceptio notanda est.

6. Septimo ¶ in excommunicationem hæc non incidit, qui alterius litteras falsat, nam Bulla excommunicat falsarios litterarum Apostolicarum, ergo secus si aliorum. Quare vel quis falset litteras Episcoporum, vel Archiepiscoporum, vel Patriarcharum vel nunciu Apostolici, vel Pœnitentiariæ, vel Legati, aut delegati Romani Pontif. uel Collegii Cardinalium, vt dixit Iacob. de Graff. ibid. num. 82. vel Pœnitentiariæ, vt inquit Addit. ad Diaz. in sua Prax. crim. eod. cap. vbi supra. versic. Illud autem notandum censeo, vel alterius Principis laici, vtpote Regis, vel Imperatoris, in pœnam hanc non incidet, quandoquidem Apostolicæ litteræ non sunt, vt dixi, & ob id nec Romani Pontif. atque sic dixit Nauarr. in Man. cap. 27. numer. 62. versic. Tertia quod videntur, & Mar. Socin. sen. in capit. ad falsariorum. num. 9. versic. Secus in fallentibus litteras aliorum inferiorum. de crimi. fals. & Rebuff.

in Prax. benefi. in expositione Bullæ Cœnæ Domini. arti. 4. in verb. Apostolicarum, & Viuald. eo. nu. 51. & Tolet. eod. num. 3.

7. Octauo ¶ in excommunicationem hanc non incidit, qui hisce litteris falsatis vtitur, nã per Bullam excommunicantur solum falsarii litterarum Apostolicarum, non autem illis vtentes, vt habetur expressum in Bulla, aliud autem est litteras falsare, & aliud illis vti, vt per se patet, ex quo igitur diuersa sunt, pœna in uno casu posita ad alium non transfertur. arg. l. Papinianus exuli. ff. de min. atq; sic dixit Caieta. in Summ. in verb. Excommunicatio. cap. 27. numer. 62. versicul. Quarta, & Iacob. de Graff. ibidem numer. 85. Punitur tamen per ca. ad falsariorum. de crim. fals.

Postremo in excommunicationem, hanc non incidit, qui antequam absoluantur, & signentur huiusmodi litteræ, eas falsat, nam ad huc Apostolicæ litteræ non sunt propriè, ex quo a Romano Pontif. non sunt signatæ, & approbatæ. Sicut etiam, si quis falset litteras Apostolicas, quæ iam expirauerunt, modo vtiles illas non reddat, vt ait Syluest. in verb. Excommunicatio. 7. §. 4. numer. 10. versic. Et tertio, & Viuald. ibidem nume. 52. & Iacob. de Graff. ibid. num. 83. Sed de hac parte hæctenus, ad aliam veniamus.

Verf.

Verf. Ac supplicationum gratiam, vel iustitiam concernentium per Romanum Pontif. vel S. R. E. Vicecancellarium, seu gerentes vices eorum, aut de mandato eiusdem Romani Pontif. signatum.

S. N. M. M. A.

- 1 Supplicationes quid sint.
- 2 Supplicationes gratiam, aut iustitiam continentem quanam sint.

Hic excommunicantur falsantes supplicationes signatas a Romano Pontif. vel a S. R. E. Vicecancellario, vel ab eorum vicegerentibus. Merum ut rem hanc dilucidorem habeamus, præmittenda hæc sunt. Primum supplicationes quid sint. Item quæ supplicationes gratiam contineant, & quæ iustitiam. Postremo quid sit Vicecancellarius.

- 1 Quoad primū igitur supplicationes nil aliud sunt, quàm preces factæ superiori in scriptis, quod aliquid ab eo impetretur, quod ei de iure non debetur. argument. totitu. de præc. Imp. offer. & sunt illæ, quæ vocantur Signaturæ, posteaquam per Romanum Pontif. admittæ sunt, vbi ipsi factæ sunt, vel per Vicecancellarium, vbi ei

porrectæ, & communius incipiunt Beatissime Pater, vel Pater Sancte, vel Dignetur S. V. & expelluntur in papyro, & non apponitur plumbum, ita dicit Rebuff. in Prax. benefi. in expositione Bullæ Cœnæ Domini articuli. 4. in verb. Et supplicationum, & in ea. Prax. benefi. in tit. De signatura gratiæ, vbi abundè de ipsis agit. Et de primo satis.

- 2 Quoad alterum autem Supplicationes gratiam concernentes sunt supplicationes, quibus petitur aliquid gratiose sibi concedi, ut pote beneficium. Ecclesiasticum, argument. Clemen. gratiæ, & Clemen. fin. de rescript. & dicuntur gratiam continere, quoniam petitur id, quod ius non concedit, est enim gratia quoddam quasi privilegium contra legem concessum, argument. S. sed & quod Principi verfic. Planè. in instit. de iur. nat. gen. & civil. Supplicationes autem iustitiam continentem sunt eæ, quibus quis petit id, quod ius concedit, sed alio modo, ut pote, ut detur sibi iudex, & ut causa alteri committatur, argument. totit. de off. leg. & dicuntur supplicationes, quoniam superior iudicem ei dare non tenetur, ex quo habet ordinarium, dicuntur etiã de iustitia, quoniam vult, ut iudex datus secundum iustitiam causam definiat, atque sic sensit Rebuff. in eod. art. 4. in verb. Gratiam. Ex quibus patet plurimum differre inter se, sicut etiam & hac ratione,

tione, quoniam litteris de iustitia apponitur filum, seu corda. Can. habis; gratiosis vero, filum sericum, ut dixit Mar. Socin. seni. in capitulo licet. numer. 2. versicu. Tertius modus, cum sequen. de crim. fals. b. b. sup. in hoc. & hoc.

Quoad tertium autem quid sit Vicecancellarius, quoniam de ipso, & eius potestate agit Vant. in Tractatu de nullis in ritu. de null. ex defect. iuris delegati numer. 9. ob eam rem hic inferenda non dixerimus. His iam sic premissis, regulam de more ponamus, & primo de supplicationibus Romani Pontificis. deinde de supplicationibus Vicecancellarii.

In excommunicationem hanc igitur incidit, qui falsat supplicationes signatas a Romano Pontifice, ut habetur in versicu. Quae excommunicatio in multis casibus afficit, & primo vel supplicationes, quae falsantur, gratiam, iustitiamque contineant, & dicitur in

Postremo, afficit, vel supplicationes signatas sint ab ipso Romano Pontifice, vel ab eius vicem gerente, vel ab alio de eius mandato. In omnibus igitur his casibus has supplicationes, falsans in excommunicationem hanc incidit. Quam tamen poenam quis in his casibus evadit.

Primo in omnibus casibus, quos excepimus in priori regula, id est in quibus casibus falsans ibi in excommunicationem non in-

cidit, neque hic in illis eisdem casibus.

Postremo, ubi falsat supplicationes, quae non sunt signatae ab uno ex illis tribus, nam si in excommunicationem quis incidit, ubi ea falsat, quando ab uno ex illis signatae sunt, ut dicitur in vers. Ergo secus, ubi non sunt signatae, tum quod idem operatur propositum in proposito, quod operatur oppositum in opposito, argumentum. l. in. S. in. ff. de fund. instruct. tum quod valet argumentum a contrario sensu, arg. l. r. & ibi communiter not. ff. de off. eius; sed iam alteram regulam de Vicecancellario ponamus.

In excommunicationem hanc quoque incidit, qui falsat supplicationes signatas a S. R. E. Vicecancellario, ut habetur in vers. ficul. b. & ibi in hoc.

Quae excommunicatio afficit vel supplicatio gratiam, vel iustitiam contineat, & dicitur in vers. Postremo, vel signata sit ab ipso Vicecancellario, vel ab eius vicem gerente, ut habetur in vers. Postremo.

Postremo afficit in omnibus casibus, in quibus afficiunt excommunicationes proxima. Excipiuntur tamen casus praedicti in superioribus regulis huius Capituli. Postremo, ubi ab altero horum signatae non sunt, ob rationes praedictas in superiori regula, sed iam ad alteram partem huius Capituli veniamus.

Verf.

Verf. Nec non falso fabricantes litteras Apostolicas etiam in forma Breuis.

S V M M A.

- 1 Litteras Apostolicas falso fabricare quid sit.
- 2 Litteras Apostolicas falso fabricare quot modis contingat.
- 3 Litteras Apostolicas falso fabricans in excommunicationem incidit, quæ excommunicatio declaratur, quousq; pateat.

IN hac parte excommunicantur, qui litteras apostolicas falso fabricant, quam excommunicationem ut dilucidiorē habemus, præmittenda hæc sunt. Primum quid sit fabricare, deinde quid falso litteras fabricare, postremo quot modis contingat litteras falso fabricare.

Quoad primum igitur fabricare nil aliud est, quam aliquid construere, vel nouum construatur ædificium, vel antiquum reficiatur. argument. capitu. consuluit. de iudæ. & l. fin. C. eod. quod quidem verbum de ædificiis proprie dicitur, quamuis ad multa alia transferatur, & fortasse dictum est a nomine Fabri, & a græco nomine *δικοσ*, quod significat domum, quasi significet verbum hoc fabricare domos, & ædificia facere.

237

1 Quoad secundum autem falso litteras fabricare, quatenus ad rem nostram pertinet, nil aliud est, quam litteras conficere sine mandato, & consensu Romani Pontif. eiusve, ad quem mandatū hoc est, & hoc tam quo ad sententiam ipsarum, quam quo ad subscriptionem eorundem. arg. cap. quam graui, & c. licet, & c. ad falsariorum. de crim. fals.

- 2 Quoad tertium vero duobus modis contingit litteras falso fabricari, primo, ubi ea omnia falsa sunt, ex quibus litteræ conficiuntur, utpote ubi quis ipsemet litteras conficit, & signa, aliaque omnia, & filum etiā falsa apposuit, habentia tamen figuram eorum, quæ vera sunt, sicut faciunt, qui pecuniam adulterinam fabricant, exempli gratia litteras huiusmodi quis conformauit & signo simili ei, qui est Romani Pontif. quod cudendum sibi curauerat, signauit, & de hoc litterarum genere agitur in cit. cap. quam graui, ubi ponit Romanus Pont. nonnullos modos, quibus comprehendatur, quando litteræ falsæ sunt, & apertius in eod. capit. licet, uer. Prima species falsitatis hæc est, ut falsa Bulla falsis litteris apponatur. Secundo loco falsæ fiunt, ubi conficiuntur litteræ contra mentem Romani Pont. sed tamen aliquid de ueris litteris apponitur, ut filum de uera Bulla, quod multis modis contingit, ut dicitur in eod. capit. licet. uer. Secunda, cū multis seq. eod.

ead. & hæc notanda sunt, nam ex his habetur in quam sententiam accipienda ea iura sunt, scilicet citat. c. licet, & c. quam graui. de crim. fals. nam in cita. c. licet, in prima parte agitur, de fabricantibus litteras falsas, in versic. Quinta agitur de falsatibus veras litteras Apostolicas, sicut etiam in c. quam graui. de fabricantibus litteras falsas. His sic præmissis, iam regulam ponamus.

In excommunicationem hanc igitur incidit, † qui litteras Apostolicas falso fabricat, id est, qui fabricat litteras nomine Romani Pont. cum tamen id ei mādatum non sit, & sic fallum est Apostolicas esse. Differt igitur casus hic a superiore, nam ibi excommunicatur qui falsant, ac vitiant litteras, quæ vere apostolicæ sunt, hic vero eos, qui litteras sibi tales confingunt, quæ excommunicatio locum habet in omnibus aliis casibus, quos posuimus in antecedentibus regulis.

Item excommunicatio hæc afficit fabricantem huiusmodi litteras, cuiuscunque generis litteræ sint, & sic uel gratiam, uel iustitiã contineant, uel in forma Breuis, uel in forma ordinaria eas fabricet, cū ob verba illa, litteras Apostolicas, quæ generalia sunt, & ob id generaliter sunt intelligenda, arg. l. r. §. & generaliter. ff. de leg. præst. tum ob dictionem illam, et in forma Breuis, quæ dictio explicat casum magis dubiū, & impli-

cat, seu continet casum minus dubium.

Tertio excommunicatio hæc afficit eū, qui nō modo litteras totas falsas fabricat, verum etiam qui ex parte, utpote addendo falsis uerum signum, ut habetur in cit. c. licet. de crim. fals. quod fecisse quendam, & grauiter punitum fuisse audiui, qui litteras quasdam a se factas furtim signauit signo Rom. Pontific.

Postremo afficit excommunicatio hos fabricantes, esto deinceps illis non utantur, nam Bulla excommunicat fabricantes, & non considerat ipsis utētes, ergo nec nos. arg. l. de pretio. ff. de pub. in rem act. Hi omnes ergo in excommunicationem hanc incidunt. Quam tamen effugiunt primo, qui nondum eas perfecissent, quæ tamen exceptio mihi non placet, quoniam Bulla excommunicat fabricantes, at qui incipit fabricare, fabricat, ergo & in excommunicationem incidit. Hanc igitur pœnam euadent, qui litteras huiusmodi facerent, quo formam & modum eorum discerent, utpote est nouitius quidam scriba, qui fabricat sibi, quo eas fabricandi notitiam consequatur, & non id facit, quo eas falsas faciat, nec quo illis quis utatur, sed iam ad postremam partem huius capituli ueniamus.

Verf. Etiam falso signantes supplicationes huiusmodi sub nomine Romani Pontif. feu Vicecancellarij, aut gerentium vices prædictorum.

S V M M A.

- 1 *Obsignare litteras quid sit.*
- 2 *Obsignare falso supplicationes duobus modis contingit.*
- 3 *Obsignantes falso supplicationes sub nomine Romani Pontif. aut gerentis vicem eius, in excommunicationem incidunt, quæ excommunicatio, quousque pateat, declaratur.*

IN hac postrema parte huius capituli excommunicantur, qui falso signant supplicationes huiusmodi, gratiam, vel iustitiam continent. Quod ut dilucidius cognoscamus, præmittendum est signare quid significet.

- 1 Signare igitur ¶ nil aliud est, quam signum supplicationibus hisce apponere, argum. S. sed cum paulatim. & S. possunt, in Insti. de testa. ord. quod in his supplicationibus fit.
- 2 Tertio ¶ supplicationes huius-

modi duobus modis falso signari. Primo, vbi adulterino signo signantur, quod fit vbi, fabricato falso signo, persimili, vero eius quis signat. Secundo, qui vero signo eas signat, sed non de consensu eius, ad quem hoc pertinet, ut nunc dixi. His sic præmissis, iam regulam ponamus.

- 3 In excommunicationem hanc igitur incidunt, ¶ qui supplicationes iustitiam, gratiamve continentes sub nomine Romani Pontif. aut gerentis vicem eius falso signant, idest contra voluntatem Romani Pontif. eiusve vicem gerentis signant, & sic non de eorum licentia.

Quæ excommunicatio afficit signantes vel adulterino signo, vel vero, sed non de prædictorum licentia, ut diximus.

Excipitur tamen vbi quis supplicationes non signaret, nam in excommunicationem hanc non incideret, utpote signaret alias litteras Apostolicas, quamuis in superiore incidere primo loco potest, nam litteræ Apostolicæ à litteris supplicationum differunt, ut dixit Nauarr. in Man. capitul. 27. numer. 62. versicu. Declaratio prima. Quæ autem diximus de signante supplicationes sub nomine Romani Pontif. eiusve vicem gerentis, eadem dicimus de signante nomine Vicecancellarij, eiusve vicem gerentis sine eorum licentia. Ex his iam patet in hoc capitula tria hominum genera excommunicari,

nicari, primo qui falsant litteras ueras, & Apostolicas, & cæt. dein de, qui non ueras fabricant, ut in secundo casu, postremo, qui prædicta signant nomine prædictorum, ipsis hoc non mandātibus, ut in hoc postremo casu. Sed iam ad septimum Caput ueniamus.

De excommunicatione lata contra defērentes arma, & alia prohibita ad Saracenos, Turcas, & alios Christiani nominis hostes. Cap. VII.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Saracenos, Turcas, & alios christiani nominis hostes, & inimicos, vel hæreticos per nostras, siue huius sanctæ sedis sententias expresse, vel nominatim declaratos defērent, seu transmittunt æquos, arma, ferrum, filum ferri, stannum, chalybem, omniaque alia metallorum genera, atque bellica instrumenta, lignamina, canabem, fu-

nes, tam ex ipso canabe, quam alia quacūque materia, & ipsam materiam, aliaque huiusmodi, quibus christianos, & catholicos impugnant. Nec nō illos qui per se, vel alios, statū christianæ reipublicæ in concernentibus christianorum perniciem, & dānū, ipsos Turcas, & christianæ religionis inimicos, necnon hæreticos in damnum catholicæ religionis certiores faciunt. Illisque ad id auxilium, vel fauorem, quomodolibet præstant. Non obstantibus, quibuscunque priuilegiis, quibusuis personis, Principibus, Rebus publicis per nos, & sedem prædictam hactenus concessis de huiusmodi prohibitionem expressam mentionem non facientibus.